

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Glasbena šola

Izobraževalni program: Glasba

Predmet: CITRE

Učni načrt

Ljubljana 2022

CITRE

Učni načrt

Izobraževalni program GLASBA, GLASBENA ŠOLA

Dopolnitve (2021) učnega načrta za predmet citre v poglavju 5.1 (Minimalni standardi znanja) so pripravili: Boris Štih (vodja delovne skupine za brenkala), Neli Zidar Kos, Janja Brlec, Peter Napret

Uredili: mag. Ivan Florjanc, dr. Branka Rotar Pance, Magdalena Međeral

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Simona Kustec

Za zavod: dr. Vinko Logaj

Objava na spletnem naslovu:

<https://www.gov.si teme/programi-v-glasbenem-izobrazevanju/>

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Glasbena-sola/Ucni-nacrti/Posodobljeni-ucni-nacrti/UN_citre_GS_posodobljeni.pdf

Prva spletna izdaja

Ljubljana 2022

Posodobljeni učni načrt za predmet citre v izobraževalnem programu Glasba je Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje določil na 218. seji dne 16. 12. 2021.

Izobraževalne programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica in Plesna pripravnica ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 49. seji dne 11. 4. 2002, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so bili objavljeni v Uradnem listu RS št. 45/02. Izobraževalna programa Glasba in Ples ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 56. seji dne 20. 3. 2003, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 55/03. Dopolnjeni predmetnik in učne načrte za program Glasba, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 127. seji dne 19. 11. 2009, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 11/10.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 97272579](https://www.cobiss.si/)

ISBN 978-961-03-0621-4 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Sestavljalci izobraževalnih programov in učnih načrtov

Izobraževalni program Glasba

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Člani nacionalne komisije so bili tudi koordinatorji razširjenih predmetnih skupin za godala in brenkala, pihala, trobila in tolkala, inštrumente s tipkami in petje, orkester in komorno igro ter nauk o glasbi in solfeggio.

Učne načrte za predmete: violina, viola, violončelo, kontrabas, flavta, oboa, klarinet, fagot, saksofon, rog, trobenta, pozavna, tuba in druga konična trobila, tolkala, petje, klavir, harmonika, orgle, kitara, harfa, kljunasta flavta, diatonična harmonika, citre, tamburice, orkester, komorna igra ter nauk o glasbi in solfeggio so na podlagi učnih načrtov za glasbene šole, ki jih je sprejel Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije dne 27. 9. 1979 oziroma 16. 4. 1992 (orgle), pripravili: Draga Ažman, Kristina Babič, Martin Bajde, Marcos Bajuk, Jože Balažič, Volodja Balžalorsky, Renata Bauer, Dalibor Bernatovič, Vlasta Bezjak, Andžela Blažeka, Željko Bradič, Tatjana Šporar Bratuž, Jernej Brence, Ksenija Trotovshek Brlek, Sonja Cigan, Bojan Cvetrežnik, Matjaž Drevenšek, Boris Dvoršak, Maja Gogala Dvoršak, Tatjana Dvoršak, Darinka Fabiani, Mateja Ferenčak, Simona Fisher, Marija Feguš Friedl, Cita Galič, Slavko Goričar, Drago Gradišek, Jelka Grafenauer, Jožica Grebenšek, Hinko Haas, Tomaž Habe, Karmen Hlade, Žarko Ignjatović, Jakob Ivan, Jasenka Jelačić, Lučka Joksič, Marinka Kukec Jurič, Ileana Bratuž Kacjan, Janja Kipič, Mateja Prem Kolar, Albert Kolbl, Jolanda Korat, Ruda Ravnik Kosi, Polona Kovač, Eva Kranjčan, Marija Kregar, mag. Igor Krivokapič, Dragutin Križanič, Peter Kruder, Karel Leskovec, Venčeslav Lenarčič, Boštjan Lipovšek, Andrej Lorber, Matija Lorenz, Tomaž Lorenz, Zoran Lupinc, Majda Lužnik, Svetlana Marinković, Lidija Maletič, Zdenka Kristl Marinič, Zoran Marković, Milivoj Matković, Marjetka Minič, Peter Napret, Jerko Novak, dr. Breda Oblak, Marija Okoliš, Igor Oulokin, dr. Branka Rotar Pance, Lidija Pavlica, Barbara Pibernik, Tomaž Plahutnik, Darij Pobega, Metka Podpečan, Saša Potisk, Robert Prednik, Bronka Prinčič, mag. Majda Zaveršnik Puc, Dušan Remšak, Vildana Repše, Božo Rogelja, Ivanka Ropas, Vita Gregorc Rošker, dr. Janja Črčinovič Rozman, Miro Saje, Barbara Sevšek, Doroteja Cestnik Spasić, Robert Stanič, Robert Stopar, Dušanka Stražar, Marjan Stropnik, Vesna Stropnik, Zlatko Špoljar, Franc Štuhec, Dolores Šturman, Borivoj Šurbek, Milan Švagan, Damir Tkavc, Metod Tomac, Miro Tomšič, Mile Trampuš, Mojca Tratar, Vojko Trnjek, Mojca Volavšek, Fanika Vošnjak, Oto Vrhovnik, Nina Venier Zalokar, mag. Ema Zapušek, Janez Zavec, Ivana Ziherl, Blaž Zupan, Stanko Žagar, Lidija Žefran, Andreja Žel, Nikolaj Žličar in Franc Žugelj.

Jezikovni pregled: Janko Potrata

Dopolnjeni predmetnik in učne načrte v izobraževalnem programu Glasba, ki jih je na 127. seji dne 19. 11. 2009 določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: Drago Arko – predsednik, mag. Tomaž Faganel, mag. Ivan Florjanc, Marija Gombač, Primož Malavašič, Matej Selan, dr. Dragica Žvar, Januš Rasiewicz, Mateja Valič Presetnik, Tomaž Buh, Marija Gregorc, Zdravko Hribar in Anton Savnik.

V razširjenih predmetnih skupinah za posamezna področja pa so sodelovali še: Franc Žugelj, Miro Saje, Matjaž Jevšnikar, Drago Gradišek, Albert Kolbl, Igor Krivokapič, Matej Zupan, Božo Rogelja, Slavko Goričar, Matjaž Drevenšek, Milan Švagan, Martin Bajde, Miro Tomšič, Vildana Repše, Mile Kosi in Kristian Kolman.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izobraževalna programa Predšolska glasbena vzgoja in Glasbena pripravnica

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Marija Gregorc, dr. Barbara Sicherl - Kafol, Anton Gorjanc, Marija Okoliš in Irena Rigo.

Izobraževalna programa Plesna pripravnica in Ples

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Balet: Matej Selan, Iko Otrin in Vlasta Veselko,

Sodobni ples: Jana Kovač Valdes, Ana Vovk Pezdir, Petra Pikalo in Vlasta Veselko,

Plesna pripravnica: Matej Selan, Jana Kovač Valdes, Alenka Tomc in Iko Otrin.

Dopolnitve učnih načrtov (minimalne standarde znanja in didaktična priporočila za doseganje minimalnih standardov znanja) ter znanja izvajalcev za programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica, Plesna pripravnica, Glasba in Ples, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 218. seji dne 16. 12. 2021, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: red. prof. mag. Ivan Florjanc – predsednik, Drago Arko, dr. Dimitrij Beuermann, Magdalena Međeral, Helena Meško, Helena Valerija Krieger, Marko Možina, Dejan Prešiček, dr. Nejc Sukljan in Boris Štih.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Kazalo vsebine

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	5
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI.....	6
4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE	8
5 STANDARDI ZNANJA	19
5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	19
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	21
7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI	22

1 OPREDELITEV PREDMETA

Citre so brenkalo širokega glasbenega spektra, ki se je razvilo iz preprostih citer v prvi polovici 19. stoletja. Igranje citer omogoča tudi sodelovanje v komornih skupinah, čeprav so v osnovi solistično glasbilo. Učencem s poukom citer omogočamo širšo glasbeno razgledanost.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- pridobivajo zanimanje za citre in igranje nanje,
- razvijajo analitično obvladovanje notnega besedila v kompozicijskem, oblikovnem in stilnem smislu,
- razvijajo izvajalske spretnosti in koordinacijo gibanja,
- razvijajo doslednost pri delu in delovne navade,
- se učijo dihanja z glasbo in doživljanja ritma,
- razvijajo sposobnost javnega nastopanja in koncentracije nanj,
- razvijajo kritično presojo obravnavane literature glede ravni umetniške kakovosti,
- osvetlujejo pomen citer in literature zanje skozi zgodovino,
- ob odkrivanju glasbenih vrednot gradijo svojo osebnost,
- se seznanjajo z različnimi možnostmi skupinskega muziciranja,
- si oblikujejo odnos do glasbe in s tem do splošne glasbene kulture,
- razvijajo analitično zaznavanje notnega besedila in izvajanja na citrah,
- negujejo pravilno držo telesa in citer pri igranju,
- razvijajo ritmični, melodični in harmonski posluh,
- razvijajo pravilen odnos do ljudske in narodnozabavne glasbe.

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI

	NIŽJA STOPNJA	VIŠJA STOPNJA
Učenci:		
igrajo na citre;	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo citre in njihove lastnosti, • pridobivajo osnovne pojme o tehniki igranja (postavitev citer, drža telesa, rok ...), • uvajajo se v igro lestvic in preprostih akordov, • razvijajo pravilno držo leve roke, • igrajo po vseh petih melodijskih strunah; 	<ul style="list-style-type: none"> • razširjajo obseg in spretnost igranja na prostih strunah, • na ubiralki igrajo v večjem tonskem obsegu in pravilno menjavo leg, • razvijajo pravilno brenkanje s prsti desne roke, • igrajo lestvice čez dve in več oktav na prostih strunah in ubiralki, • v okviru obsega roke uporabljajo tudi kontrabasovske strune, • igrajo in poznajo vse proste strune in jih znajo tudi uglasiti, • igrajo večglasje na ubiralki;
solfedžirajo;	<ul style="list-style-type: none"> • zaigrano tudi zapojejo, • preproste melodije zaigrajo po posluhu; 	<ul style="list-style-type: none"> • zaigrano zmorejo tudi solfedžirati, • solfedžirajo, • igrajo po posluhu;
oblikujejo zvok;	<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo ton na melodijskih strunah (pri uporabi menjalnega naprstnika najprej samo udarec navzdol), • razvijajo pravilno brenkanje s prsti desne roke (udarec, faza počivanja, priprava), • razvijajo ton na melodijskih strunah; 	<ul style="list-style-type: none"> • izboljšujejo ton na melodijskih strunah, • spoznavajo osnove dušenja strun, • igrajo lestvice z manj predznaki čez eno in tudi čez dve oktavi, • uporabljajo tehniko dušenja strun, • igrajo legato;
skupinsko muzicirajo;	<ul style="list-style-type: none"> • že od vsega začetka igrajo skupaj z učiteljem ali tudi že s sošolci; 	<ul style="list-style-type: none"> • igrajo parte zahtevnejših skladb za različne zasedbe;
ustvarjajo;	<ul style="list-style-type: none"> • v okviru elementarne tehnike igranja že poskušajo komponirati (zapis skladbic s preprostimi in izmišljenimi simboli, lahko tudi brez notnega črtovja); 	<ul style="list-style-type: none"> • v okviru svojega znanja in poznavanja citer poskušajo komponirati, prirejati in improvizirati z uporabo njihovih različnih zvokov, skladbe lahko prirejajo in komponirajo ter ustvarjeno zapišejo, zaigrajo ter se poslušajo, pri tem uporabljajo računalnik, magnetofon, video ...;
spoznavajo, ocenjujejo in vrednotijo glasbo.	<ul style="list-style-type: none"> • berejo note v violinskem in basovskem ključu, • opažajo glasbene celote, • igrajo lažje priredbe stare glasbe, • spoznavajo zgodovinski razvoj citer, njihovo gradnjo in osnove vzdrževanja (čiščenje, zamenjava strun, uglasjevanje, • poslušajo glasbo v živo in na posnetkih in se o njej pogovarjajo, • ocenjujejo nastop. 	<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo skladbe, • spoznavajo praktično vrednost uporabe kasetofona, • igrajo obsežnejše skladbe in jih analizirajo, • razumejo preprosto notno fakturo, • zaigrano razumejo tudi teoretično, • igrajo glasbo zgodnejših obdobij, • širijo poznavanje citer, berejo literaturo o njih, obiščejo izdelovalca citer,

		<ul style="list-style-type: none"> • igrajo in poslušajo glasbo različnih obdobij in s tem spoznavajo zgodovinski razvoj glasbe, poslušajo koncerte v živo in na posnetkih in se o njih pogovarjajo z učiteljem, • se udeležijo citrarskega seminarja.
Dodatni pouk	Intenzivnejše razvijanje tehničnih in muzikalnih prvin do stopnje celovitega uresničevanja ciljev in brezhibnega obvladovanja vsebin, predpisanih za posamezni razred oziroma stopnjo izobraževanja.	

4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE

1. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine:

- poudarek ritmični natančnosti,
- osnove dinamične diferenciacije f, p,
- osnove pravilne drže rok in postavitve citer,
- razvijanje koordinacije obeh rok na melodijskih in prostih strunah,
- igranje enoglasja na ubiralki,
- igranje z desno roko; posamezni prsti so samostojni (igranje z mezincem),
- igranje C-, G- in D-dur lestvic na ubiralki,
- igranje večglasja (lažje oblike dvojemk in akordov – kombinacija prostih strun in strun na ubiralki),
- osnove tehnike dušenja strun,
- osnove tehnike uporabe menjalnega naprstnika.

Šole – metode:

- C. Galič: Začetnica za citre,
- P. Napret: Citrajmo,
- T. Plahutnik: Šola za citre,
- M. Pačnik: Mladi citrar,
- F. K. Koželjski: Poduk v igranju na citrah,
- D. Košmerl: Šola za citre,
- C. F. Einslein: Šola za citre,
- M. Sachers: Šola za citre,
- H. Proll: Šola za citre,
- S. Schneider: Zitherschule,
- Preitner: Neue Zitherschule,
- R. Gruenwald: Meine Methode.

Skladbe:

- T. Plahutnik: Slovenske narodne,
- M. Schuler: Die Zither in der Volksmusik,
- G. Andrich: Ljudske in otroške pesmi,
- W. Schaeffler: Wir ueben im Duet,
- J. Michl: 36 duetov (prvi zvezek).

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova lestvica in razloženi akordi za levo roko,
- linearna skladba za desno roko,
- dve skladbi različnih karakterjev in obdobj (za obe roki skupaj),
- slovenska narodna.

Najmanj dve skladbi se izvajata na pamet.

2. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine:

- poudarek ritmični natančnosti,
- osnove dinamične diferenciacije f, p,
- osnove pravilne drže rok in postavitve citer,
- razvijanje koordinacije obeh rok na melodijskih in prostih strunah,
- igranje enoglasja na ubiralki,
- igranje z desno roko; posamezni prsti so samostojni (igranje mezincem),
- igranje C-, G- in D-dur lestvic na ubiralki,
- igranje večglasja (lažje oblike dvojemk in akordov – kombinacija prostih strun in strun na ubiralki),
- osnove tehnike dušenja strun,
- osnove tehnike uporabe menjalnega naprstnika.

Šole – metode:

- C. Galič: Začetnica za citre (nadaljevanje),
- P. Napret: Citrajmo (nadaljevanje),
- T. Plahutnik: Šola za citre,
- F. K. Koželjski: Poduk v igranju na citrah,
- R. Gruenwald: Meine Methode,
- G. Andrich: Von Anfang an II, III,
- H. Proll: Šola za citre,
- S. Schneider: Zitherschule.

Etude:

- P. Suitner: Izbor lažjih etud,
- R. Gruenwald: Izbor lažjih etud,
- W. Hintermeyer: Izbor lažjih etud,
- S. Schneider: Izbor lažjih etud,
- H. Thauer: Izbor lažjih etud,
- H. Proll: Izbor lažjih etud,
- M. Sachers: Etude za citre.

Skladbe:

- T. Plahutnik: Slovenske narodne,
- C. Galič: 100 slovenskih pesmi,
- Kiferle: Slovenske narodne za citre,
- R. Meyer-Thibaut: Priredbe iz tabulatur (1. zvezek),
- E. Holz: Kinderlieder,
- W. Schaeffler: Zbirka skladb,
- R. Gruenwald: Lažje skladbe,
- J. Michl: 36 duetov (prvi del).

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova lestvica in razloženi akordi za levo roko,
- linearna skladba za desno roko,
- dve skladbi različnih karakterjev in obdobj (za obe roki skupaj),
- slovenska narodna.

Najmanj dve skladbi si izvajata na pamet.

3. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine:

- razvijanje slušnih predstav,
- razvijanje tehnike palca desne roke za menjalni naprstnik,
- menjave leg, igranje po C- in G-struni v violinskem in basovskem ključu,
- razvijanje sinhronizacije naprstnika in leve roke,
- razvijanje tehnike dušenja strun,
- igranje prstnih vaj za utrjevanje in samostojnost desne roke,
- nadaljnje razvijanje in utrjevanje tehnike igranja iz prejšnjih razredov,
- vaje za spretnost na ubiralki,
- durove lestvice od dveh višajev dalje.

Šole – metode:

- C. Galič: Začetnica za citre (nadaljevanje),
- P. Napret: Citrajmo (nadaljevanje),
- T. Plahutnik: Šola za citre,
- F. K. Koželjski: Poduk v igranju na citrah,
- G. Andrich: Von Anfang an II, III,
- S. Schneider: Zitherschule,
- R. Gruenwald: Meine Methode,
- P. Suitner: Šola za citre,
- G. Andrich, I. Jordan: Vaje za menjalni naprstnik.

Etude:

- P. Suitner: Izbor lažjih etud,
- R. Gruenwald: Izbor lažjih etud,
- W. Hintermeyer: Izbor lažjih etud,
- S. Schneider: Izbor lažjih etud,
- H. Thauer: Izbor lažjih etud,
- H. Proll: Izbor lažjih etud,
- M. Sachers: Etude za citre.

Skladbe:

- T. Plahutnik: Slovenske narodne,
- P. Napret: Priredbe,
- R. Meyer-Thibaut: Priredbe iz tabulatur (1. zvezek),
- Ragtime, Blues und Folk (2. zvezek),
- S. Schneider: Izbor skladb,
- R. Gruenwald: Lažje sonatine in druge skladbe za otroke iz zbirke Meine Methode ali iz drugih zbirk,
- J. Michl: Dueti,
- P. Suitner: Zbirka skladb in priredb,
- M. Schuler: Die Zither in der Volksmusik (zvezki s skladbami),
- L. Mozart: 8 menuetov (prir. Psalteria Verlag),
- I. Jordan, H. Oberlechner: Kanoni, stara glasba in ljudske pesmi (zbirka za 2 do 3 citre),

- M. A. Haas: Pesmi in plesi iz 16. in 17. stoletja,
- Za dvojne citre.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- lestvica in akordi,
- ena etuda,
- tri skladbe iz različnih obdobj – obvezno ena slovenska skladba.

Najmanj dve skladbi se izvajata na pamet.

4. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine:

- razvijanje slušnih predstav,
- razvijanje tehnike palca desne roke za menjalni naprstnik,
- menjave leg, igranje po C- in G-struni v violinskem in basovskem ključu,
- razvijanje sinhronizacije naprstnika in leve roke,
- razvijanje tehnike dušenja strun,
- igranje prstnih vaj za utrjevanje in samostojnost desne roke,
- nadaljnje razvijanje in utrjevanje tehnike igranja iz prejšnjih razredov,
- vaje za spretnost na ubiralki,
- durove lestvice od dveh višajev dalje.

Šole – metode:

- C. Galič: Začetnica za citre (nadaljevanje),
- P. Napret: Citrajmo (nadaljevanje),
- T. Plahutnik: Šola za citre,
- F. K. Koželjski: Poduk v igranju na citrah,
- G. Andrich: Von Anfang an II, III,
- S. Schneider: Zitherschule,
- R. Gruenwald: Meine Methode,
- P. Suitner: Šola za citre,
- G. Andrich, I. Jordan: Vaje za menjalni naprstnik.

Etude:

- J. Haustein: Etude za citre op. 13 (obstaja tudi priredba Za standardno uglasitev T. Plahutnik),
- W. Hintermeyer: Izbor iz Poti k virtuoznosti,
- S. Schneider: Izbor etud,
- H. Thauer: Izbor etud,
- R. Gruenwald: Izbor etud,
- Vesely: Tehnične študije za citre op. 8,
- V. M. Hladky: Modulacije za citre 1., 2., etude,
- J. F. Umlauf: Preludiji in modulacije skozi durove in molove lestvice.

Skladbe:

- T. Plahutnik: Priredbe,
- P. Napret: Priredbe za solo in več citer,
- C. Naglič: Najlepše melodije sveta (izbor),
- F. Schwinghammer: Priredbe starih mojstrov,
- M. Muhr: Tanzmusik aus alter Zeit (prvi zvezek),
- P. Suitner: Izbor skladb in priredb,
- S. Schneider: 10 alpskih plesov za solo ali dvojne citre,
- J. Michl: 36 duetov (drugi del),
- H. Oberlechner: Ljudski napevi in praznične skladbe (1. zvezek),
- M. A. Haas: Pesmi in plesi iz 16. in 17. stoletja,
- Za dvojne citre.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- lestvica in akordi,
- ena etuda,
- tri skladbe iz različnih obdobij – obvezno ena slovenska skladba.

Najmanj dve skladbi se izvajata na pamet.

Napredovanje:

Za prehod na višjo stopnjo izobraževanja mora učenec na izpitu pokazati dobro obvladovanje vseh tehničnih in muzikalnih sestavin igre in pridobiti pozitivno mnenje izpitne komisije.

5. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

- igranje durovih in molovih lestvic na ubiralki in prostih strunah,
- igranje legata,
- izboljševanje tehnike dušenja strun s sproščenimi prsti in robom dlani,
- razvijanje fraziranja,
- tempo igranja se stopnjuje,
- kromatične lestvice, celotonske lestvice,
- vaje in etude za izgrajevanje tehnike na prostih strunah,
- večje vključevanje mezinca v igro,
- igranje arpeggia na ubiralki navzdol in navzgor,
- seznanjanje učenca z obliko skladbe,
- oblikovanje vibrata na daljših notah,
- hitrejši tempo,
- okraševanje v levi roki,
- flagioletti.

Šole – metode:

- C. Galič: Začetnica za citre (nadaljevanje),
- P. Napret: Citrajmo (nadaljevanje),
- T. Plahutnik: Šola za citre,
- F. K. Koželjski: Poduk v igranju na citrah,
- G. Andrich: Von Anfang an II, III,
- S. Schneider: Zitherschule,
- R. Gruenwald: Meine Methode,
- P. Suitner: Šola za citre,
- G. Andrich, I. Jordan: Vaje za menjalni naprstnik.

Etude:

- J. Haustein: Etude za citre op. 13 (obstaja tudi priredba Za standardno uglasitev T. Plahutnik),
- W. Hintermeyer: Izbor iz Poti k virtuoznosti,
- S. Schneider: Izbor etud,
- H. Thauer: Izbor etud,
- R. Gruenwald: Izbor etud,
- Vesely: Tehnične študije za citre op. 8,
- V. M. Hladky: Modulacije za citre 1., 2., etude,
- J. F. Umlauf: Preludiji in modulacije skozi durove in molove lestvice.

Skladbe:

- J. Haustein: Etude za citre op. 13 (obstaja tudi priredba Za standardno uglasitev T. Plahutnik),
- W. Hintermeyer: Izbor iz Poti k virtuoznosti,
- S. Schneider: Izbor etud,
- H. Thauer: Izbor etud,
- R. Gruenwald: Izbor etud,
- Vesely: Tehnične študije za citre op. 8,

- V. M. Hladky: Modulacije za citre 1., 2., etude,
- J. F. Umlauf: Preludiji in modulacije skozi durove in molove lestvice.

Stara glasba:

- P. Suitner: Priredbe starih mojstrov,
- R. Meyer-Thibaut: Renesansa (1. zvezek), Barok (2. zvezek),
- G. F. Telemann: Partia a cetre solo (prir. G. Sauter),
- S. L. Weiss: Sonata v g-molu (prir. R. M. Thibaut).

Izvirna citrarska glasba:

- R. Schneider: Skladbe po izboru,
- R. Gruenwald: Izbor skladb,
- J. Svoboda: Štiri lirične skladbe, Sonatina A-dur, op. 73,
- M. Schulz: Španska serenada,
- W. Scharf: Unterrichtsheft 1.

Ljudska glasba:

- T. Plahutnik: Priredbe slovenskih ljudskih,
- P. Napret: Priredbe slovenskih ljudskih,
- H. Oberlecher: Ljudski napevi in praznične skladbe,
- P. Suitner: Evropske ljudske pesmi in plesi,
- Ljudske pesmi z vsega sveta.

Sodobna glasba in jazz:

- F. Golden, F. Wilhelm: Andere Seiten (uvod v jazz na citrah),
- W. Huebschmann: Lažje skladbe za citre,
- W. Zacherl: Evergreeni,
- Hornmusic For Beginners (Musica Budapest).

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- lestvica in akordi,
- ena etuda,
- tri skladbe iz različnih obdobij – obvezno ena slovenska skladba.

Najmanj dve skladbi se izvajata na pamet.

6. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine:

- igranje durovih in molovih lestvic na ubiralki in prostih strunah,
- igranje legata,
- izboljševanje tehnike dušenja strun s sproščenimi prsti in robom dlani,
- razvijanje fraziranja,
- tempo igranja se stopnjuje,
- kromatične lestvice, celotonske lestvice,
- vaje in etude za izgrajevanje tehnike na prostih strunah,
- večje vključevanje mezinca v igro,
- igranje arpeggia na ubiralki navzdol in navzgor,
- oblikovna analiza izvajanih skladb,
- oblikovanje vibrata,
- hitrejši tempo,
- okraševanje v levi roki,
- flagioletti.

Šole – metode:

- C. Galič: Začetnica za citre (nadaljevanje),
- P. Napret: Citrajmo (nadaljevanje),
- T. Plahutnik: Šola za citre,
- F. K. Koželjski: Poduk v igranju na citrah,
- G. Andrich: Von Anfang an II, III,
- S. Schneider: Zitherschule,
- R. Gruenwald: Meine Methode,
- P. Suitner: Šola za citre,
- G. Andrich, I. Jordan: Vaje za menjalni naprstnik.

Etude:

- R. Gruenwald: Izbor etud,
- S. Schneider: 24 etud (izbor),
- P. Suitner: Izbor etud,
- Jordan: Izbrane etude,
- H. Oberlecher: Izbrane etude,
- W. M. Hladky: Etude, 3. zvezek,
- Vesely: Tehnične študije za citre op. 9.

Stara glasba:

- P. Suitner: Priedbe starih mojstrov,
- R. Meyer-Thibaut: Renesansa (1. zvezek), Barok (2. zvezek),
- G. F. Telemann: Partia a cetre solo (prir. G. Sauter),
- S. L. Weiss: Sonata v g-molu (prir. R. M. Thibaut)

Izvirna citrarska glasba:

- R. Schneider: Skladbe po izboru,

- R. Gruenwald: Izbor skladb,
- J. Svoboda: Štiri lirične skladbe,
- J. Svoboda: Sonatina A-dur, op. 73,
- M. Schulz: Španska serenada,
- W. Scharf: Unterrichtsheft 1.

Ljudska glasba:

- T. Plahutnik: Priredbe slovenskih ljudskih,
- P. Napret: Priredbe slovenskih ljudskih,
- H. Oberlecher: Ljudski napevi in praznične skladbe,
- P. Suitner: Evropske ljudske pesmi in plesi,
- Ljudske pesmi z vsega sveta.

Sodobna glasba in jazz:

- F. Golden, F. Wilhelm: Andere Seiten (uvod v jazz na citrah),
- W. Huebschmann: Lažje skladbe za citre,
- W. Zacherl: Evergreeni I, II,
- P. Mai: Skladbe za citre,
- R. Zollitsch: Izbor skladb.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- lestvica in akordi,
- ena etuda,
- ena ciklična skladba (sonatina, sonata),
- tri skladbe iz različnih obdobij – obvezno ena slovenska skladba.

Najmanj dve skladbi se izvajata na pamet.

5 STANDARDI ZNANJA

1. do 4. razred

Po končani nižji stopnji šolanja so učenci sposobni samostojno nastopati in ob spremljavi izvajati skladbe tako po notnem zapisu kot tudi na pamet. Pridobili so si osnovno tehnično znanje ter ritmično in tonsko urejenost, tako da so sposobni igrati solistično in v manjših komornih zasedbah.

5. in 6. razred

Po končani višji stopnji šolanja so učenci usposobljeni samostojno pripravljati lastne programe in s spremljavo ali v komorni zasedbi izvajati zahtevnejšo literaturo. So ritmično urejeni in obvladujejo intonančno prilagajanje skupini. Obvladujejo vse dinamične in agogične kakor tudi artikulacijske zahteve. Lahko se vključujejo v ljubiteljske komorne sestave ali orkester.

5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi znanja opredeljujejo dosežke učenca, ki jih izkazuje za oceno zadostno (2). Vključujejo obseg in kakovost znanj, spretnosti in veščin, ki jih v skladu z operativnimi cilji (dejavnosti in vsebine) v učnem načrtu predmeta citre učenec razvija med šolskim letom in izkaže ob koncu šolskega leta ter so nujno predznanje za nadaljnje učenje v naslednjem razredu.

1. razred

Učenec še zadovoljivo:

- obvlada pravilno držo telesa in postavitev obeh rok na glasbilu;
- igra preproste melodije v eni oktavi na ubiralki;
- obvlada igranje prostih strun vsaj v C-duru.

2. razred

Učenec še zadovoljivo:

- obvlada pravilno držo telesa in koordinacijo rok;
- pozna prijeme na ubiralki in prostih strunah vsaj v tonalitetah z enim predznakom;
- igra enoglasne melodije z akordično spremljavo s sozvočnimi ali razloženimi akordi;
- obvlada osnovna sredstva oblikovanja motiva in fraze (dinamika, agogika).

3. razred

Učenec še zadovoljivo:

- pozna zvočne možnosti glasbila;
- igra dvoglasne melodije, akordične spremljave in linearne melodije na prostih strunah;
- pozna tonalitete z več predznaki;
- obvlada dušenje zvoka;
- pozna in razume preproste glasbene oblike;
- igra v različnih legah.

4. razred

Učenec še zadovoljivo:

- obvlada pravilno držo telesa in koordinacijo rok;
- igra dvoglasje ali tudi troglasje na ubiralki ob ustrezni podpori desne roke na prostih strunah;
- obvlada dušenje strun;
- pozna in lahko uporablja vibrato;

- igra daljše skladbe različnih zvrsti.

5. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra metrično in ritmično urejeno;
- uporablja mezinec desne roke;
- igra v različnih legah;
- igra večglasje na ubiralki,
- uporablja vibrato vsaj na daljših tonih;
- uporablja molove akorde na prostih strunah;
- izvaja obsežnejše, tudi ciklične skladbe.

6. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra durove in molove lestvice z več predznaki;
- igra legato;
- obvlada tehniko dušenja strun vsaj na en način;
- igra metrično in ritmično urejeno;
- igra večglasne akorde na ubiralki;
- uporablja vse skupine prostih strun.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Začetek igranja otrok na starostni stopnji, kot je predvideno v tem učnem načrtu, je lahko nekoliko težaven, posebno če že na začetku igrajo na velike koncertne citre. Za prvo obdobje zato priporočamo igranje na tako imenovane otroške citre, pri katerih je potreben manjši pritisk prstov na ubiralki.

Uporaba menjalnega naprstnika ni obvezna, je pa priporočljiva predvsem pri otrocih, ki že na začetku kažejo večje motorične spretnosti. Za začetek, ko otrok igra daljše note, naj igra z naprstnikom le navzdol, ko pa izvaja hitrejše note (osminke), naj začne uporabljati tudi udarec navzgor. Spretnejši učenci pa bodo z gibom navzgor brez večjih težav igrali že povsem na začetku.

Za preprečevanje stranskih prizvokov pri uporabi menjalnega naprstnika so pomembni hitri koordinirani gibi palca brez drsanja naprstnika ob struno. Že od vsega začetka moramo biti pozorni na pravilno držo desne roke: srednji sklepi na prstih so skrčeni (oblika pajkovih nog). To je zelo dobro opisano v začetnici Guenterja Andricha Von Anfang an. Ko učenec začne igrati lestvice, naj najprej igra le krajše tonske vrste, pri čemer četrti prst (prstanec) leve roke uporablja kot oporo.

Učni načrt dovoljuje veliko svobode pri izboru literature (tudi glede uglasitve) kot tudi pri vodenju samega učnega procesa, ki pa ne sme ogroziti kvalitete znanja učencev. Predlagane skladbe niso predpisane letne vsebine, saj število ali težavnost skladb ne zagotavljata vnaprej kvalitetnega razvoja. Za to je izključno odgovoren učitelj, ki naj se zaveda, da je nadaljevanje študija citer v tujini mogoč le na standardni uglasitvi.

7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

MATERIALNI POGOJI

Ustrezno velika, akustično in zvočno izolirana učilnica, standardna oprema za individualni pouk, citrarska miza, notno stojalo, metronom.

POGOJI ZA VPIS

Primerna starost in glasbene ter fizične dispozicije za igranje citer, ki jih kandidat dokaže na sprejemnem preizkusu.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Znanje preverjamo in ocenjujemo pri pouku, na internih in javnih nastopih ter ob koncu šolskega leta pri izpitih. Oceno oblikujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v glasbenih šolah.